

**PRZYJMOWANIE ZGŁOSZEŃ
ORAZ REJESTRACJA LIST KANDYDATÓW NA RADNYCH
I KANDYDATÓW NA WÓJTA, BURMISTRZA
PREZYDENTA MIASTA**

**SZKOLENIE TERYTORIALNYCH KOMISJI WYBORCZYCH
WRZEŚIEN 2018 R.**

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

PODSTAWA PRAWNA

- **Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. — Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2018 r. poz. 754, 1000 i 1349);**
- **Wytyczne dla terytorialnych komisji wyborczych dotyczące wykonywania zadań do dnia głosowania w wyborach organów jednostek samorządu terytorialnego zarządzanych na dzień 21 października 2018 r. będące załącznikiem do uchwały Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 3 września 2018 r. (poz. ...);**
- **Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 3 września 2018 r. sprawie ustalenia wzorów potwierdzeń zgłoszenia do rejestracji listy kandydatów na radnych i wzorów protokołów rejestracji listy kandydatów na radnych oraz wzoru potwierdzenia zgłoszenia do rejestracji kandydata na wójta, burmistrza i prezydenta miasta i wzoru protokołu rejestracji kandydata na wójta, burmistrza i prezydenta miasta (poz. ...);**
- **Uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 13 sierpnia 2018 r. w sprawie warunków oraz sposobu pomocniczego wykorzystania techniki elektronicznej w wyborach do rad gmin, rad powiatów, sejmików województw i rad dzielnic m. st. Warszawy oraz w wyborach wójtów, burmistrzów i prezydentów miast (poz. ...).**

UWAGA. Ilekroć w dalszej części prezentacji mowa jest o:

- 1) terytorialnych komisjach wyborczych – należy przez to rozumieć wojewódzką, powiatowe i gminne komisje wyborcze.
- 2) gminnych komisjach wyborczych – należy przez to rozumieć także miejskie komisje wyborcze w gminach o statusie miasta.
- 3) „WOW” – należy przez to rozumieć system informatyczny wspomagający pracę organów wyborczych, dostarczony przez Krajowe Biuro Wyborcze.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

FORMULARZE I WZORY DOKUMENTÓW

- 1. Informacja Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 13 sierpnia 2018 r. o zasadach i sposobie zgłaszania list kandydatów na radnych w wyborach do rad gmin (rad miejskich, rad miast) w gminach liczących do 20 000 mieszkańców zarządzonych na dzień 21 października 2018 r. znak ZPOW- 611-9/18**
zał. 1 – zgłoszenie listy kandydatów na radnych, **zał. 2** – wykaz podpisów udzielających poparcia liście kandydatów na radnych, **zał. 3** – oświadczenie o wyrażeniu zgody na kandydowanie, **zał. 4** – oświadczenie lustracyjne, **zał. 5** – informacja o złożeniu oświadczenia lustracyjnego, **zał. 6** – oświadczenie kandydata obywatela UE.
- 2. Informacja Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 13 sierpnia 2018 r. o zasadach i sposobie zgłaszania list kandydatów na radnych w wyborach do rad gmin (rad miejskich, rad miast) w gminach liczących powyżej 20 000 mieszkańców i rad dzielnic m.st. Warszawy zarządzonych na dzień 21 października 2018 r. znak ZPOW- 611-3/18**
zał. 1 – zgłoszenie listy kandydatów na radnych, **zał. 2** – wykaz podpisów udzielających poparcia liście kandydatów na radnych, **zał. 3** – oświadczenie o wyrażeniu zgody na kandydowanie, **zał. 4** – oświadczenie lustracyjne, **zał. 5** – informacja o złożeniu oświadczenia lustracyjnego, **zał. 6** – oświadczenie kandydata obywatela UE.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

FORMULARZE I WZORY DOKUMENTÓW

- 3. Informacja Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 13 sierpnia 2018 r. o zasadach i sposobie zgłaszania list kandydatów na radnych w wyborach do rad powiatów zarządzonych na dzień 21 października 2018 r.**

znak ZPOW- 611-4/18

zał. 1 – zgłoszenie listy kandydatów na radnych, **zał. 2** – wykaz podpisów udzielających poparcia liście kandydatów na radnych, **zał. 3** – oświadczenie o wyrażeniu zgody na kandydowanie, **zał. 4** – oświadczenie lustracyjne, **zał. 5** – informacja o złożeniu oświadczenia lustracyjnego.

- 4. Informacja Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 13 sierpnia 2018 r. o zasadach i sposobie zgłaszania list kandydatów na radnych w wyborach do rad sejmików województw zarządzonych na dzień 21 października 2018 r.**

znak ZPOW- 611-5/18

zał. 1 – zgłoszenie listy kandydatów na radnych, **zał. 2** – wykaz podpisów udzielających poparcia liście kandydatów na radnych, **zał. 3** – oświadczenie o wyrażeniu zgody na kandydowanie, **zał. 4** – oświadczenie lustracyjne, **zał. 5** – informacja o złożeniu oświadczenia lustracyjnego.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

FORMULARZE I WZORY DOKUMENTÓW

5. Informacja Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 20 sierpnia 2018 r. o zasadach i sposobie zgłaszania kandydatów w wyborach wójta, burmistrza, prezydenta miasta zarządzonych na dzień 21 października 2018 r.

znak ZPOW-611-2/18

zał. 1 – zgłoszenie kandydata, zał. 2 – oświadczenie o wyrażeniu zgody na kandydowanie, zał. 3 – oświadczenie lustracyjne, zał. 4 – informacja o złożeniu oświadczenia lustracyjnego.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

SYSTEM INFORMATYCZNY WSPARCIE ORGANÓW WYBORCZYCH (WOW)

Przy przyjmowaniu dokumentów dotyczących zgłoszeń list kandydatów na radnych oraz kandydatów na wójta, burmistrza, prezydenta miasta, terytorialna komisja wyborcza korzysta z dostarczonego przez Krajowe Biuro Wyborcze systemu informatycznego Wsparcie Organów Wyborczych (WOW), za pomocą którego gromadzone są dane i tworzone są dokumenty wydawane przez terytorialną komisję wyborczą.

Obsługę informatyczną terytorialnej komisji wyborczej zapewnia odpowiednio wójt (burmistrz, prezydent miasta), starosta i marszałek województwa, w ramach zadań zleconych, wskazując osobę gwarantującą właściwe wykonanie zadań informatycznych. Terytorialna komisja wyborcza powołuje wskazaną osobę na swojego pełnomocnika do spraw informatyki. Pełnomocnik do spraw informatyki terytorialnej komisji wyborczej może też stać na czele zespołu informatycznego gwarantującego obsługę komisji.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

ORGANIZACJA PRACY TERYTORIALNYCH KOMISJI WYBORCZYCH

- Terytorialna komisja wyborcza ustala na pierwszym posiedzeniu plan działań w zakresie przyjmowania zgłoszeń i rejestracji list kandydatów na radnych, które mogą być dokonywane niezwłocznie po jej powołaniu. W planie określa się harmonogram dyżurów dla przyjmowania zgłoszeń uwzględniając, że **z reguły większy napływ zgłoszeń następuje w okresie bezpośrednio poprzedzającym upływ terminu do ich dokonania**.
- Termin przyjmowania zgłoszeń upływa w dniu 17 września 2018 r. **o godz. 24.00** (termin wydłużony w związku z art. 9 § 2 Kodeksu wyborczego).

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

ORGANIZACJA PRACY TERYTORIALNYCH KOMISJI WYBORCZYCH

- Dyżury powinny być pełnione codziennie w czasie dogodnym dla zgłaszających. Decyzję w sprawie godzin dyżurów podejmuje komisja.
- W sobotę 15 września 2018 r. komisja musi zorganizować dyżur w celu przyjmowania zgłoszeń list kandydatów.
- Informację o miejscu, dniach i godzinach dyżurów podaje się do publicznej wiadomości, w sposób zwyczajowo przyjęty, a także **wywiesza się w siedzibie komisji** oraz zamieszcza w **Biuletynie Informacji Publicznej właściwego urzędu**.
- Gminna komisja wyborcza organizując pracę w zakresie przyjmowania zgłoszeń list kandydatów na radnych, uwzględnia przyjmowanie zgłoszeń kandydatów na wójta, burmistrza i prezydenta miasta.

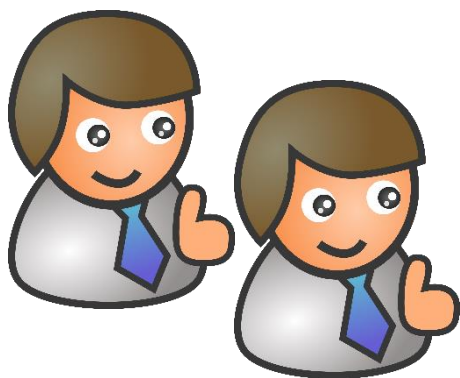
Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

Przyjmowanie zgłoszeń list kandydatów na radnych

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

ZASADY ZGŁASZANIA LIST KANDYDATÓW NA RADNYCH

- ❖ **Kandydatów na radnych zgłasza się zawsze w formie list kandydatów, nawet wówczas, gdy lista obejmuje jedną kandydaturę.**
- ❖ **Listy zgłasza się według okręgów wyborczych.**
- ❖ **Komitet wyborczy może zgłosić w każdym okręgu wyborczym tylko jedną listę kandydatów.**
- ❖ **Kandydat może być zgłoszony tylko jeden raz, w jednym okręgu wyborczym, na jednej liście.**
- ❖ **Kandydować można tylko do jednej rady.**

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

PRAWO WYBIERALNOŚCI (BIERNE PRAWO WYBORCZE)

Kandydatem na radnego do danej rady może być obywatel polski, który:

- ✓ **Najpóźniej w dniu wyborów kończy 18 lat.**
- ✓ **Stale zamieszkuje na obszarze działania rady, do której kandyduje.**
- ✓ **Nie jest pozbawiony praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądu.**
- ✓ **Nie jest pozbawiony praw wyborczych prawomocnym orzeczeniem Trybunału Stanu.**
- ✓ **Nie jest ubezwłasnowolniony prawomocnym orzeczeniem sądu.**
- ✓ **Nie był skazany prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe.**
- ✓ **Nie wydano wobec niego prawomocnego orzeczenia sądu stwierdzającego utratę prawa wybieralności z powodu złożenia nieprawdziwego oświadczenia lustracyjnego.**

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

PRAWO WYBIERALNOŚCI (BIERNE PRAWO WYBORCZE)

Kandydat nie ma obowiązku zamieszkiwania na obszarze okręgu wyborczego, w którym zostanie zgłoszony.

Kandydować do danej rady mogą też osoby wchodzące w skład komitetów wyborczych, a także pełniące funkcje pełnomocników wyborczych lub finansowych komitetów wyborczych, jeżeli posiadają prawo wybieralności do tej rady.

Karalność kandydata ocenia się według stanu na dzień wyborów. Pozbawienie prawa wybieralności następuje na czas określony okresem ewidencjonowania w Krajowym Rejestrze Karnym.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

KANDYDOWANIE OSÓB NIEBĘDĄCYCH OBYWATELAMI POLSKIMI

UWAGA !

Kandydatem na radnego **rady gminy** może być również mający prawo wybierania obywatel Unii Europejskiej niebędący obywatelem polskim, jeżeli nie był skazany prawomocnym wyrokiem na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe oraz nie został pozbawiony prawa wybieralności w kraju członkowskim Unii Europejskiej, którego jest obywatelem.

Obywatel Unii Europejskiej niebędący obywatelem polskim, nie może kandydować do rady powiatu, sejmiku województwa oraz na wójta (burmistrza, prezydenta miasta).

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

LICZBA RADNYCH WYBIERANYCH W OKRĘGACH WYBORCZYCH ORAZ KANDYDATÓW ZGŁASZANYCH NA LIŚCIE

W gminach do 20 000 mieszkańców— w okręgu wybiera się **jednego** radnego.

Na liście kandydatów w danym okręgu można zgłosić **tylko jednego kandydata**.

W gminach powyżej 20 000 mieszkańców— w okręgu wybiera się **od 5 do 8** radnych.

Na liście kandydatów w danym okręgu może być zgłoszonych **nie mniej niż 5** kandydatów i **nie więcej niż liczba radnych wybieranych w tym okręgu wyborczym, powiększona o dwóch kandydatów**.

Np. **w okręgu 7-mandatowym można zgłosić listę z co najmniej 5 kandydatami, a najwięcej z 9 kandydatami**.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

LICZBA RADNYCH WYBIERANYCH W OKRĘGACH WYBORCZYCH ORAZ KANDYDATÓW ZGŁASZANYCH NA LIŚCIE

W wyborach do rad powiatów - w okręgu wybiera się **od 3 do 10** radnych.

Na liście kandydatów w danym okręgu może być zgłoszonych **nie mniej niż 3** kandydatów i **nie więcej** niż liczba radnych wybieranych w tym okręgu wyborczym, **powiększona o dwóch kandydatów**.

Np. **w okręgu 6-mandatowym można zgłosić listę z co najmniej 3 kandydatami, a najwięcej z 8 kandydatami.**

W wyborach sejmików województw - w okręgu wybiera się **od 5 do 15** radnych.

Na liście kandydatów w danym okręgu może być zgłoszonych **nie mniej niż 5** kandydatów i **nie więcej** niż liczba radnych wybieranych w tym okręgu wyborczym, **powiększona o dwóch kandydatów**.

Np. **w okręgu 10-mandatowym można zgłosić listę z co najmniej 5 kandydatami, a najwięcej z 12 kandydatami.**

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

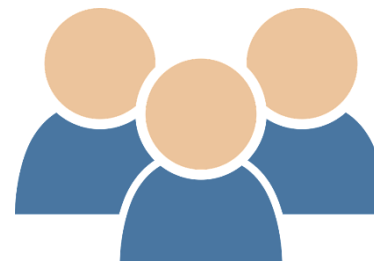

U W A G A !

Na liście kandydatów w wyborach **do rad gmin** w gminach liczących **powyżej 20 000 mieszkańców**, wyborach **do rad powiatów** i **sejmików województw**:

- 1) liczba kandydatów — kobiet **nie może być mniejsza niż 35 %** liczby wszystkich kandydatów na liście;
- 2) liczba kandydatów — mężczyzn **nie może być mniejsza niż 35 %** liczby wszystkich kandydatów na liście.

W wyborach do rad powiatów, w przypadku zgłoszenia listy zawierającej 3 kandydatów, liczba kandydatów — kobiet i liczba kandydatów — mężczyzn, nie może być mniejsza niż 1, tj. na liście może być zgłoszonych 2 mężczyzn i 1 kobieta albo 1 mężczyzna i 2 kobiety.

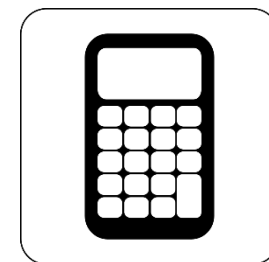

PARYTET

Jeżeli w wyniku obliczeń okaże się, że 35% liczby wszystkich kandydatów na liście jest liczbą ułamkową, wówczas należy dokonać zaokrąglenia w górę.

PRZYKŁAD OBLICZENIA PARYTETU

Jeżeli na liście **zgłoszono 9 kandydatów**, wówczas **35%** liczby wszystkich kandydatów stanowi **3,15**.

Dlatego też liczba kandydatów — **kobiet zgłaszanych na takiej liście nie może być mniejsza niż 4** i liczba kandydatów — **mężczyzn nie może być mniejsza niż 4** (art. 425 § 3, art. 450, art. 459 § 1 Kodeksu wyborczego), tj. na liście może być zgłoszonych 4 mężczyzn i 5 kobiet albo 5 mężczyzn i 4 kobiety.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

ZGŁOSZENIE

Zgłoszenia listy dokonuje się na formularzu, którego wzór ustaliła Państwowa Komisja Wyborcza lub innym zawierającym pełne dane i dokumenty przewidziane w art. 426 oraz odpowiednio w art. 427 § 1, art. 457 § 3, art. 464 Kodeksu wyborczego.

Prawo do zgłoszenia list kandydatów mają komitety wyborcze, które uzyskały od właściwego organu wyborczego, tj. Państwowej Komisji Wyborczej bądź komisarza wyborczego, postanowienie o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego.

Do przyjęcia zgłoszenia i rejestracji list kandydatów na radnych, w tym wydruku potwierdzenia i protokołu rejestracji komisja wykorzystuje system informatyczny „WOW” dostarczony przez Krajowe Biuro Wyborcze.

Po dokonaniu zgłoszenia niedopuszczalne jest uzupełnienie listy lub zmiana kandydatów albo ich kolejności na liście, poza wyjątkiem przewidzianym w art. 431 § 2 i art. 436 § 2 i 2a Kodeksu wyborczego (niespełnienie wymogu parytetu, śmierć kandydata).

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

TRYB ZGŁOSZENIA

Zgłoszenia listy kandydatów dokonuje się w następującym trybie:

zgłoszenie, podpisane przez pełnomocnika wyborczego komitetu lub przez osobę przez niego upoważnioną, doręcza się właściwej terytorialnej komisji wyborczej najpóźniej w 35. dniu przed dniem wyborów, tj. **17 września 2018 r. do godz. 24.00**;

terytorialna komisja obowiązana jest również przyjąć i rozpatrzyć zgłoszenie nadesłane pocztą lub dostarczone przez inną osobę niż pełnomocnik, jeżeli zostało ono dostarczone w terminie;

przyjmowanie dokumentów zgłoszenia komisja może powierzyć wyznaczonym osobom ze swojego składu bądź utworzonym w tym celu zespołom;

przyjmujący zgłoszenie sprawdzają w obecności zgłaszającego, czy zostało ono złożone przez uprawnioną osobę i czy zawiera pełne dane i dokumenty przewidziane w art. 425- 427, art. 457 lub art. 464 Kodeksu wyborczego;

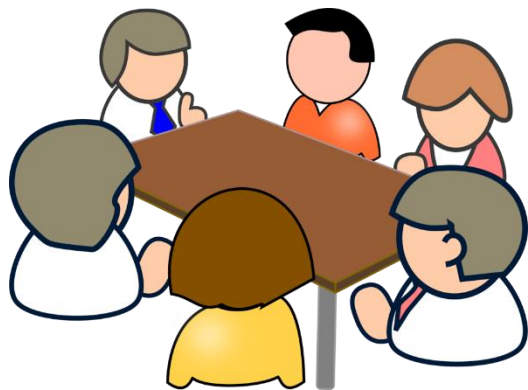
przyjmujący zgłoszenie **numerują i opatrują pieczęcią komisji wszystkie arkusze wykazu podpisów**, odnotowują datę i godzinę oraz liczbę porządkową wpływu, **a następnie wydają potwierdzenie przyjęcia zgłoszenia.**

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

Niezwłocznie po przyjęciu dokumentów zgłoszenia, nie później jednak niż w ciągu 3 dni, terytorialna komisja wyborcza bada je w regulaminowym składzie i ustala, czy

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

I. ZGŁOSZENIE ZAWIERA:

nazwę i adres komitetu wyborczego

nazwę rady i numer okręgu, w którym lista jest zgłaszana

nazwisko i imię osoby dokonującej zgłoszenia ze wskazaniem, czy zgłoszenia dokonuje pełnomocnik wyborczy czy upoważniona przez niego osoba oraz wskazaniem jej dokładnego adresu zamieszkania

dane kandydatów — ich nazwiska, imiona, wiek (liczba lat ukończonych przez kandydata w dniu wyborów) i miejsce zamieszkania (miejscowość) oraz — w razie złożenia wniosku w tej sprawie — oznaczenie kandydata nazwą lub skrótem nazwy partii lub organizacji popierającej tego kandydata

wskazanie skrótu nazwy komitetu wyborczego, którym zarejestrowana lista będzie oznaczona na urzędowych obwieszczeniach i kartach do głosowania; w przypadku niepodania skrótu nazwy komitetu wyborczego terytorialna komisja wyborcza ustala jego brzmienie, korzystając z „WOW”

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

UWAGA !

Wniosek w sprawie oznaczenia kandydata nazwą lub skrótem nazwy partii lub organizacji popierającej tego kandydata może być wniesiony tylko wraz ze zgłoszeniem, a fakt udzielenia poparcia potwierdza na piśmie właściwy statutowy organ danej partii lub organizacji. Kandydatura może być oznaczona nazwą lub skrótem nazwy jednej tylko partii lub organizacji, a oznaczenie nie może przekraczać 45 znaków drukarskich, wliczając spacje.

UWAGA !

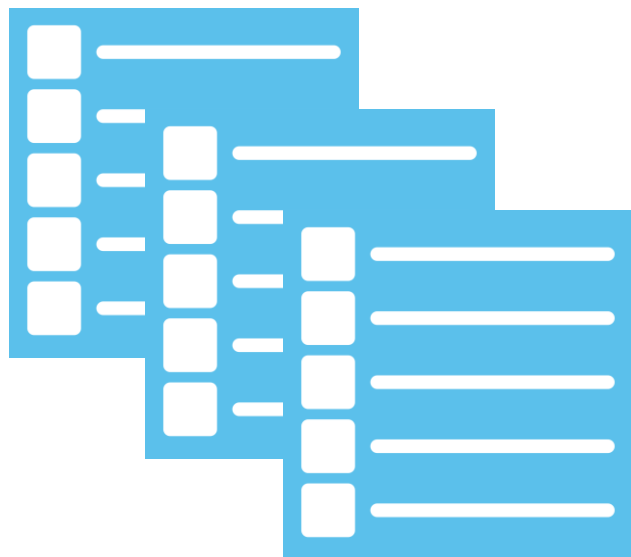
Jeżeli kandydaci na liście wymienieni są w kolejności alfabetycznej, osoba zgłaszająca listę powinna złożyć terytorialnej komisji wyborczej informację, że taka kolejność została ustalona przez komitet. Informacja ta może być zawarta w zgłoszeniu.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

II. DO ZGŁOSZENIA DOŁĄCZONO WYMAGANE DOKUMENTY

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

DOKUMENTY DOŁĄCZANE DO ZGŁOSZENIA

UPOWAŻNIENIE DO ZGŁOSZENIA LISTY — GDY ZGŁOSZENIA DOKONUJE OSOBA UPOWAŻNIONA PRZEZ PEŁNOMOCNIKA WYBORCZEGO.

Upoważnienie powinno zawierać pełną nazwę komitetu wyborczego oraz nazwisko i imię pełnomocnika wyborczego udzielającego upoważnienia, wskazanie zakresu udzielonego upoważnienia oraz dane osoby upoważnionej.

Treść upoważnienia powinna zawierać wyraźne stwierdzenie, iż osoba wymieniona w upoważnieniu — z podaniem jej **nazwiska, imion, dokładnego adresu zamieszkania i numeru ewidencyjnego PESEL** (w przypadku obywatela Unii Europejskiej niebędącego obywatelem polskim — numeru paszportu lub innego dokumentu stwierdzającego tożsamość) — **została upoważniona przez pełnomocnika wyborczego do zgłoszenia list kandydatów w imieniu wymienionego z nazwy komitetu wyborczego do danej rady lub na określonym obszarze.**

Jeżeli upoważniona osoba nie składa terytorialnej komisji wyborczej oryginału upoważnienia, powinna ona złożyć kopię upoważnienia i okazać komisji oryginał. Komisja na kopii dokonuje potwierdzenia zgodności z oryginałem.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

DOKUMENTY DOŁĄCZANE DO ZGŁOSZENIA

PISEMNE OŚWIADCZENIE KAŻDEGO KANDYDATA O WYRAŻENIU ZGODY NA KANDYDOWANIE W WYBORACH ZARZĄDZONYCH NA DZIEŃ 21 PAŹDZIERNIKA 2018 R. WRAZ Z OŚWIADCZENIEM O POSIADANIU PRAWA WYBIERALNOŚCI (BIERNEGO PRAWA WYBORCZEGO DO DANEJ RADY)

W oświadczeniu tym konieczne jest wskazanie przez kandydata **nazwy rady i numeru okręgu wyborczego**, w którym będzie kandydował, **oraz nazwy komitetu wyborczego**, który zgłasza jego kandydaturę.

Zgoda na kandydowanie powinna zawierać: **imię (imiona), nazwisko, nazwisko rodowe, imiona rodziców, datę i miejsce urodzenia, obywatelstwo oraz numer ewidencyjny PESEL kandydata** (w przypadku obywatela Unii Europejskiej niebędącego obywatelem polskim może to być również numer paszportu lub innego dokumentu stwierdzającego tożsamość), a także **wskazanie jego przynależności do partii politycznej**; zgodę na kandydowanie kandydat opatruje **datą i własnoręcznym podpisem**.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

KARALNOŚĆ KANDYDATA

W zakresie, o którym mowa w art. 11 § 2 pkt 1 Kodeksu wyborczego komisja uznaje złożone przez kandydata oświadczenie o posiadaniu prawa wybieralności za wiarygodny dowód uprawniający do kandydowania

W przypadku powzięcia w tym zakresie uzasadnionych wątpliwości komisja kieruje do właściwego miejscowo punktu informacyjnego Biura Informacyjnego Krajowego Rejestru Karnego zapytanie w sprawie karalności tego kandydata. Komisja jest **zwolniona od uiszczenia opłaty** za wydanie z Rejestru informacji. W przypadku otrzymania informacji **potwierdzającej**, że kandydat był skazany prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe, **komisja odmawia rejestracji** zgłoszenia tej kandydatury.

UWAGA! Karalność kandydata ocenia się według stanu na dzień wyborów.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

ZAPYTANIA DO KRK

Zapytania do Krajowego Rejestru Karnego komisje terytorialne składają samodzielnie:

- Punkt Informacyjny KRK przy Sądzie Okręgowym w Gdańsku
Tel. (58) 32 13 156 ul. Nowe Ogrody 30/34 80-803 GDAŃSK
- Punkt Informacyjny KRK przy Sądzie Rejonowym w Gdyni
Tel. (58) 699 63 38 Pl. Konstytucji 5 81-969 GDYNIA
- Punkt Informacyjny KRK przy Sądzie Okręgowym w Słupsku
Tel. (59) 84 10 277 ul. Zamenhofska 7 76-200 SŁUPSK

Informacja o osobach, wobec których wydano prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające utratę prawa wybieralności z powodu złożenia nieprawdziwego oświadczenia lustracyjnego dostępna jest w „WOW”.
W tym zakresie komisja sprawdza prawo wybieralności każdego kandydata.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

DOKUMENTY DOŁĄCZANE DO ZGŁOSZENIA

OŚWIADCZENIE LUSTRACYJNE

Każdego kandydata — **obywatela polskiego urodzonego przed dniem 1 sierpnia 1972 r.** w przedmiocie pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z tymi organami w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. **Oświadczenie składa się według wzoru stanowiącego załącznik Nr 1a** do ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2017 r. poz. 2186 z późn. zm.)

Kandydat, który **nie pracował albo nie pełnił służby albo nie był współpracownikiem** organów bezpieczeństwa państwa w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. **wypełnia i PODPISUJE tylko pierwszą stronę części A** formularza oświadczenia lustracyjnego, pozostawiając puste (niewypełnione) pozostałe strony. Prawidłowe wypełnienie polega na podaniu wymaganych informacji o charakterze osobowo-ewidencyjnym **oraz podkreśleniu właściwej treści oświadczenia** (np. nie pracowałem/nie pracowałam, itd.)

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

DOKUMENTY DOŁĄCZANE DO ZGŁOSZENIA

OŚWIADCZENIE LUSTRACYJNE cd.

Kandydat, który odpowiednio **pracował, pełnił służbę lub był współpracownikiem** organów bezpieczeństwa państwa w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. **wypełnia następną stronę części A** formularza oświadczenia lustracyjnego **oraz część B.**

Z obowiązku złożenia oświadczenia lustracyjnego lub informacji o złożeniu oświadczenia zwolnieni są kandydaci — obywatele polscy urodzeni **1 sierpnia 1972 r. i później** oraz obywatele Unii Europejskiej niebędący obywatelami polskimi

Jeżeli kandydat uprzednio złożył oświadczenie według wskazanego wyżej wzoru, zamiast oświadczenia składa Informację o złożeniu oświadczenia, według wzoru stanowiącego załącznik Nr 2a do powołanej ustawy.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

ZAPYTANIA O TREŚĆ OŚWIADCZEŃ LUSTRACYJNYCH

1. Wraz z napływem informacji o uprzednim złożeniu oświadczenia lustracyjnego złożonych przez kandydatów, **niezwłocznie** po ich otrzymaniu, komisje wyborcze winny kierować zapytania o treść oświadczeń lustracyjnych do właściwych **Oddziałowych Biur Lustracyjnych**.
2. Zapytanie w formie **faksu** lub **e-maila** winno zawierać:
  - **dokładny adres komisji wyborczej, numer telefonu i faksu lub adres e-mail,**
  - **nazwisko i imię przewodniczącego komisji,**
  - **nazwisko, imię oraz numer PESEL osoby, której zapytanie dotyczy (wątpliwości dotyczące daty złożenia oświadczenia lustracyjnego, nazwy organu itp. będą wyjaśniane telefonicznie).**

UWAGA: Zapytanie o treść oświadczenia lustracyjnego może być skierowane wyłącznie w przypadku złożenia przez kandydata informacji o uprzednim złożeniu oświadczenia lustracyjnego.

Bliższych informacji udzielają pracownicy **Oddziałowego Biura Lustracyjnego IPN w Gdańsku al. Grunwaldzka 216, 80-266 Gdańsk**

Informacje o złożonych oświadczeniach lustracyjnych udzielane podmiotom uprawnionym:

58 511 92 83, 58 511 92 84, 58 511 92 87, 58 511 92 93, 58 511 92 94, 58 511 92 96

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

OŚWIADCZENIE KANDYDATA OBYWATELA UNII EUROPEJSKIEJ

W przypadku zgłoszenia kandydata — obywatela Unii Europejskiej niebędącego obywatelem polskim oświadczenie kandydata, określające ostatni adres zamieszkania w państwie członkowskim Unii Europejskiej jego pochodzenia, że:

- 1) nie został pozbawiony prawa do kandydowania w państwie członkowskim Unii Europejskiej jego pochodzenia;
- 2) nie pełni on urzędu, który objęty jest zakazem łączenia funkcji.

W przypadku wątpliwości co do treści oświadczenia kandydata, że nie został pozbawiony prawa do kandydowania w państwie członkowskim Unii Europejskiej jego pochodzenia, **kandydat może zostać zobowiązany** przez gminną komisję wyborczą do przedłożenia **przed albo po wyborach zaświadczenia** wydanego przez właściwy organ administracyjny państwa członkowskiego Unii Europejskiej jego pochodzenia, potwierdzającego, **że nie pozbawiono go prawa do kandydowania** w wyborach w tym państwie członkowskim lub **że organowi temu nic nie wiadomo o pozbawieniu go takiego prawa.**

Dołączane do zgłoszenia dokumenty sporządzone w języku obcym muszą zostać złożone wraz z tłumaczeniem na język polski sporządzonym przez tłumacza przysięgłego.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

DOKUMENTY DOŁĄCZANE DO ZGŁOSZENIA

EWENTUALNY WNIOSEK O OZNACZENIE KANDYDATA NAZWĄ LUB SKRÓTEM NAZWY POPIERAJĄCEJ PARTII LUB ORGANIZACJI SPOŁECZNEJ

DO ZGŁOSZENIA DOŁĄCZA SIĘ PISMO ORGANU STATUTOWEGO PARTII POLITYCZNEJ/ORGANIZACJI SPOŁECZNEJ POTWIERDZAJĄCE POPARCIE DLA KANDYDATA UMIESZCZONEGO NA LIŚCIE KANDYDATÓW, JEŻELI OSOBA ZGŁASZAJĄCA WNOŚI O OZNACZENIE KANDYDATA WSKAZANYM POPARCIEM PARTII LUB ORGANIZACJI.

Pismo powinno być przedłożone w oryginale lub jako kopia dokumentu poświadczona za zgodność z oryginałem przez pełnomocnika wyborczego lub osobę upoważnioną do zgłoszenia listy.

Komisja czuwa nad prawidłowym oznaczeniem poszczególnych kandydatów na zgłoszonej liście nazwą lub skrótem nazwy partii lub organizacji popierającej kandydaturę. W szczególności bada, czy poparcie jest potwierdzone pisemnie przez właściwy statutowy organ partii lub organizacji, uwzględniając, że kandydat może być popierany tylko przez jeden podmiot. Oznaczenia dotyczące poparcia kandydatów będą umieszczone na obwieszczeniach, nie będą natomiast umieszczone na karcie do głosowania. Komisja sprawdza ponadto, czy oznaczenia poszczególnych kandydatów nie przekraczają 45 znaków drukarskich, wliczając spacje.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

DOKUMENTY DOŁĄCZANE DO ZGŁOSZENIA

WYKAZ PODPISÓW WYBORCÓW POPIERAJĄCYCH ZGŁOSZENIE LISTY

Zgłoszenie każdej listy kandydatów powinno być poparte podpisami wyborców:

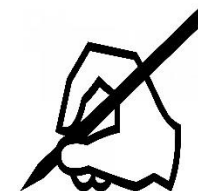
W wyborach do rady gminy:

- w gminie liczącej **do 20 000** mieszkańców – **co najmniej 25** wyborców
- w gminie liczącej **powyżej 20 000** mieszkańców – **co najmniej 150** wyborców

W wyborach do rady powiatu – **co najmniej 200** wyborców

W wyborach do sejmiku województwa – **co najmniej 300** wyborców

Poparcia danej liście mogą udzielić wyborcy stale zamieszkali na obszarze działania tej rady, do której lista jest zgłaszana (przepisy ustawy nie wymagają zamieszkiwania na obszarze okręgu wyborczego, w którym lista jest zgłaszana).

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

WYKAZ PODPISÓW – WYMOGI FORMALNE

Wykaz podpisów musi zawierać na każdej stronie:

➔ pełną nazwę komitetu wyborczego zgłaszającego listę

➔ numer okręgu wyborczego, w którym lista jest zgłaszana

➔ adnotację:

„Udzielam poparcia liście kandydatów zgłaszanej przez .....
(pełna nazwa komitetu wyborczego) w okręgu wyborczym nr
..... (numer okręgu) w wyborach do ..... (nazwa rady lub
sejmiku) zarządzonych na ..... (dzień, miesiąc, rok).”

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

WYKAZ PODPISÓW – WYMOGI FORMALNE

Poparcia mogą udzielić wyborcy, którzy stale zamieszkują na obszarze tej rady, do której lista jest zgłaszana.

Wyborca może udzielić poparcia zgłoszeniom dowolnej liczby list w tym samym lub różnych okręgach do danej rady.

Sprawdzając wykaz podpisów, **komisja bada**, czy jest on sporządzony **zgodnie** ze wskazanymi wcześniej **wymogami**.

Część wstępna wykazu musi znajdować się na każdej karcie wykazu z podpisami. Wykaz może być natomiast sporządzony dwustronnie, przy czym pierwsza strona powinna spełniać wskazane wyżej wymogi, zaś druga strona może być kontynuacją rubryk tabeli „Osoby popierające listę kandydatów” przy zachowaniu kolejności numeracji w rubryce „Lp.”. **Wykaz nie może być przedstawiony w formie kopii, a także nie może składać się z części doklejanych. Wadą jest przedłożenie wykazu w dwóch częściach: osobno części wstępnej wykazu i osobno danych identyfikujących osoby popierające oraz ich podpisy.**

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

WYKAZ PODPISÓW – WYMOGI FORMALNE

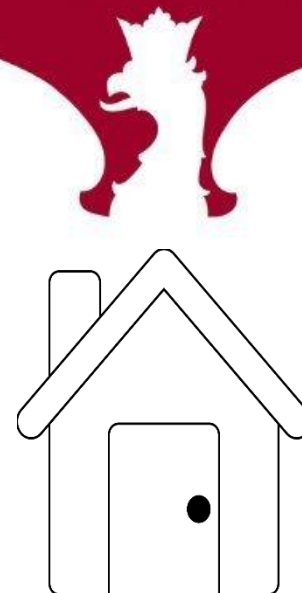
Adres zamieszkania powinien obejmować:

- nazwę miejscowości,
- nazwę ulicy,
- nr domu,
- numer mieszkania (dotyczy tylko budynków wielomieszkaniowych).

W miejscowościach, w których nie ma ulic, adres powinien zawierać:

- nazwę miejscowości i
- numer posesji.

Podawanie kodu pocztowego nie jest konieczne.

Uznaje się za **prawidłowo** udzielone poparcie, gdy zamiast wskazania **pełnego brzmienia nazwy miejscowości** w rubryce „Adres zamieszkania” popierający posłuży się **powszechnie używanym i jednoznacznie rozumianym skrótem tej nazwy**, jeżeli **inne dane dotyczące adresu zamieszkania** (nazwa ulicy, nr domu, nr lokalu) **zostały podane zgodnie z wymaganiami**. Za **prawidłowo** udzielone poparcie uznaje się również takie, w którym **zamiast dokładnego podania adresu zamieszkania** w rubryce na to przeznaczonej postawiono **znak odnośnika do adresu wskazanego w pozycji bezpośrednio wyżej umieszczonej** w wykazie podpisów, pod warunkiem, że **osoby umieszczone w tych pozycjach zamieszkują pod tym samym adresem**.

Brak danych lub niepełne określenie adresu zamieszkania spowoduje uznanie poparcia za złożone wadliwie.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

PROTOKÓŁ BADANIA PODPISÓW

Zbiorcze ustalenia dotyczące weryfikacji wykazu podpisów komisja podaje w protokole wewnętrznym badania wykazu obejmującym:

- ogółem liczbę wyborców, którzy złożyli podpisy,
- liczbę podpisów złożonych wadliwie **z podziałem według rodzaju wad**,
- liczbę wyborców, którzy prawidłowo udzielili poparcia zgłoszeniu listy

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

INFORMACJE O KOMITECIE WYBORCZYM I JEGO PEŁNOMOCNIKU

Nie stanowi wady zgłoszenia niedołączenie do zgłoszenia postanowienia (kopii) o przyjęciu zawiadomieniu o utworzeniu komitetu wyborczego przez Państwową Komisję Wyborczą lub właściwego komisarza wyborczego oraz dokumentu stwierdzającego ustanowienie pełnomocnika wyborczego, gdyż **terytorialna komisja wyborcza ma potwierdzenie faktów z nich wynikających w „WOW”**.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

PROTOKÓŁ REJESTRACJI

Jeżeli dokumenty zgłoszenia i wykaz osób popierających zgłoszenie spełniają ustawowo określone warunki, terytorialna komisja wyborcza sporządza niezwłocznie, **w trzech egzemplarzach**, protokół rejestracji listy kandydatów.

Jeden egzemplarz protokołu komisja doręcza zgłaszającemu listę, a drugi przekazuje niezwłocznie komisarzowi wyborczemu (art. 433 § 1, art. 450, art. 459 § 1 Kodeksu wyborczego).

Poza zmianami wynikającymi z odmowy rejestracji zgłoszenia listy w części, **komisja nie jest uprawniona do dokonywania jakichkolwiek zmian w kolejności kandydatów na liście** określonej w zgłoszeniu, nawet jeżeli kolejność ta jest kolejnością alfabetyczną (poza zmianami wynikającymi z odmowy rejestracji zgłoszenia listy w części, o czym mowa jest w slajdzie 41).

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

PRZEKAZANIE OŚWIADCZEŃ LUSTRACYJNYCH

Po sporządzeniu protokołu terytorialna komisja wyborcza niezwłocznie przekazuje oświadczenia lustracyjne i informacje o złożeniu oświadczenia lustracyjnego, do oddziałowego biura lustracyjnego Instytutu Pamięi Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania kandydata (art. art. 433 § 2, art. 450, art. 459 § 1 Kodeksu wyborczego).

Przed przekazaniem oświadczeń, komisja bezwzględnie zobowiązana jest sprawdzić, czy ich treść została właściwie wpisana do systemu Wsparcie Organów Wyborczych (WOW). Wykonanie tej czynności jest warunkiem prawidłowego sporządzenia obwieszczenia o zarejestrowanych listach kandydatów.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

WADY ZGŁOSZENIA

Jeżeli terytorialna komisja stwierdzi wady zgłoszenia **inne**, niż dotyczące wykazu osób popierających, **wskazuje je w uchwale** i wzywa pełnomocnika do ich usunięcia **w terminie 2 dni**.

Wady mogą dotyczyć np.

- stwierdzenia, że nazwa lub skrót nazwy komitetu wyborczego podane w zgłoszeniu różnią się od nazwy lub skrótu nazwy wynikających z postanowienia właściwego organu wyborczego o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego
- braku lub niepełnych danych w oświadczeniu o zgodzie na kandydowanie;
- braku lub niepełnych danych w oświadczeniach lustracyjnych kandydatów lub w informacjach o uprzednim złożeniu oświadczenia;
- niespełnieniu wymogu określonego w art. 425 § 3 lub art. 457 § 2 Kodeksu wyborczego (parytet kobiet i mężczyzn). **Przy usuwaniu tej wady nie obowiązuje zakaz dokonywania zmian w zgłoszeniu listy.**

Jeżeli wskazane wady nie zostaną usunięte w wyznaczonym przez komisję terminie, **komisja odmawia rejestracji zgłoszenia w całości** lub co do **poszczególnych kandydatów**.

W razie odmowy rejestracji w odniesieniu do niektórych kandydatów **zgłoszenie rejestruje się w zakresie nieobjętym odmową**, o ile liczba kandydatów nieobjętych odmową nie jest niższa niż minimalna wymagana liczba kandydatów na liście.

Uchwałę w tej sprawie, wraz z uzasadnieniem, doręcza się zgłaszającemu i przesyła właściwemu komisarzowi wyborczemu; w uchwale należy zawrzeć pouczenie o przysługującym osobie zgłaszającej listę prawie wniesienia odwołania do komisarza wyborczego w terminie 2 dni od daty jej doręczenia.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

WADY WYKAZU PODPISÓW

Jeżeli zgłoszenie listy kandydatów nie uzyskało wymaganego ustawowo poparcia wyborców, terytorialna komisja podejmuje uchwałę o odmowie przyjęcia zgłoszenia listy, wskazując ustalone wady, i **zgłoszenie zwraca osobie zgłaszającej listę**, czyniąc o tym stosowną adnotację w prowadzonym rejestrze zgłoszeń.

Dodatkowo komisja sporządza kopię zgłoszenia wraz z załączonymi do niego dokumentami, w tym wykazami podpisów, i potwierdza je za zgodność z oryginałem. Kopie te dołącza się do dokumentacji komisji.

Uchwałę w tej sprawie, wraz z uzasadnieniem, doręcza się zgłaszającemu i przesyła właściwemu komisarzowi wyborczemu; w uchwale należy zawrzeć pouczenie o przysługującym osobie zgłaszającej listę prawie wniesienia odwołania do komisarza wyborczego w terminie 2 dni od daty jej doręczenia.

Osoba zgłaszająca listę może ponownie dokonać zgłoszenia listy w terminie do dnia 17 września 2018 r. do godz. 24.00

Jeżeli zgłoszenie listy zostało dokonane w takim terminie, że usunięcie stwierdzonych wad dotyczących wykazu podpisów nie jest możliwe w terminie do dnia 17 września 2018 r. do godz. 24.00, komisja podejmuje uchwałę o odmowie rejestracji zgłoszenia. Uchwałę w tej sprawie, wraz z uzasadnieniem, doręcza się i przesyła właściwemu komisarzowi wyborczemu; w uchwale należy zawrzeć pouczenie o przysługującym osobie zgłaszającej listę prawie wniesienia odwołania do komisarza wyborczego w terminie 2 dni od daty jej doręczenia. Dokumentacja zgłoszenia pozostaje w posiadaniu komisji.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

DODATKOWE ZGŁOSZENIA

Jeżeli w danym okręgu wyborczym do dnia 17 września 2018 r. do godz. 24.00 nie zgłoszono **żadnej listy kandydatów** lub została zgłoszona **tylko jedna lista** kandydatów, a **liczba zgłoszonych na niej kandydatów jest równa bądź mniejsza od liczby radnych wybieranych w danym okręgu**, komisja wyborcza wzywa niezwłocznie, przez rozplakatowanie obwieszczeń, do dokonania dodatkowych zgłoszeń w terminie **5 dni** od dnia rozplakatowania obwieszczenia (dnia rozplakatowania nie uwzględnia się przy obliczaniu terminu).

Powyższe stosuje się również jeżeli w terminie zostały zgłoszone dwie (lub więcej) listy kandydatów, jednakże **po sprawdzeniu zgłoszeń komisja wyborcza podjęła uchwałę (uchwały) w sprawie odmowy rejestracji zgłoszenia**, a liczba zgłoszonych kandydatów na jedynej zarejestrowanej liście jest równa liczbie radnych wybieranych w okręgu lub od niej mniejsza. Nie ma przy tym znaczenia fakt, czy została wszczęta procedura odwoławcza przez komitet wyborczy, któremu odmówiono rejestracji.

Jeżeli mimo dodatkowego terminu na dokonanie zgłoszeń w okręgu wyborczym nie została zarejestrowana żadna lista kandydatów na radnych, wyborów w tym okręgu nie przeprowadza się. Właściwa terytorialna komisja wyborcza powiadamia o tym niezwłocznie wyborców, informując w obwieszczeniu o przyczynach nieprzeprowadzania wyborów. Obwieszczenie przesyła się niezwłocznie również do właściwego komisarza wyborczego.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

NADAWANIE NUMERÓW LISTOM KANDYDATÓW

Wszystkie zarejestrowane listy kandydatów oznacza się numerami.

Listom komitetów wyborczych w wyborach do sejmików województw numery przyznaje odpowiednio Państwowa Komisja Wyborcza albo właściwy komisarz wyborczy wykonujący czynności o charakterze ogólnowojejewódzkim.

Listom komitetów wyborczych w wyborach do rad powiatów – numery przyznaje właściwy komisarz wyborczy.

Gminna komisja wyborcza przyznaje numery listom kandydatów zarejestrowanym tylko do rady gminy tych komitetów wyborczych, których listy nie otrzymały jednolitych numerów od Państwowej Komisji Wyborczej ani od komisarzy wyborczych.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

NADAWANIE NUMERÓW LISTOM KANDYDATÓW

Komisja ustala, na podstawie uzyskanej od komisarza wyborczego informacji o przyznanych wcześniej numerach dla list komitetów wyborczych oraz na podstawie protokołów rejestracji list kandydatów na radnych, które komitety **zarejestrowały swoje listy w więcej niż jednym okręgu** i nie otrzymały jednolitego numeru od Państwowej Komisji Wyborczej ani od komisarzy wyborczych. Listom tym **nadaje, w drodze losowania, numer następujący po ostatnim numerze nadanym listom przez komisarza wyborczego.**

Pozostałym listom zarejestrowanym w jednym okręgu wyborczym komisja nadaje w drodze losowania kolejne numery następujące po już nadanych.

Informacje o przyznanych numerach list kandydatów gminna komisja wyborcza podaje niezwłocznie do publicznej wiadomości.

O terminie i miejscu losowania numerów list gminna komisja wyborcza powiadamia osoby zgłaszające listy. **Nieobecność osób zgłaszających listy nie wstrzymuje losowania.**

Z przebiegu losowania sporządza się protokół. Gminna komisja wyborcza podejmuje uchwałę w sprawie przyznania numerów listom kandydatów.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

OBWIESZCZENIE O ZAREJESTROWANYCH LISTACH KANDYDATÓW

Obwieszczenie podaje się do publicznej wiadomości
do dnia 8 października 2018 r. (termin wydłużony w związku z art. 9 § 2)

W obwieszczeniu podaje się:

- numery list,
- skróty nazw komitetów wyborczych,
- nazwiska i imiona kandydatów (w kolejności jak w zarejestrowanej liście),
- wiek kandydatów (**liczba lat ukończonych w dniu wyborów**),
- miejsce zamieszkania (miejscowość, **nie adres**).

Przy nazwiskach kandydatów umieszcza się:

- nazwę lub skrót nazwy partii lub organizacji popierającej danego kandydata (jeżeli w zgłoszeniu wniesiono o takie oznaczenie),
- treść **części A** oświadczeń lustracyjnych **kandydatów stwierdzających fakt** ich pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi.

UWAGA !

W przypadku gdy obwieszczenie składa się z kilku arkuszy (w szczególności w dużych jednostkach samorządu terytorialnego), dopuszczalne jest wywieszenie na obszarze danego okręgu wyborczego **wyciągu z tego obwieszczenia** obejmującego dane dotyczące tego okręgu.

**Druk i rozplakatowanie obwieszczeń zapewnia odpowiednio właściwy wójt,
starosta i marszałek województwa**

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

ZMIANY W ZAREJESTROWANYCH LISTACH KANDYDATÓW

KOMISJA SKREŚLA Z LISTY KANDYDATA, KTÓRY:

- **zmarł,**
- **utracił prawo wybieralności,**
- **złożył nieprawdziwe oświadczenie o posiadaniu prawo wybieralności,**
- **został zgłoszony jako kandydat do więcej niż jednej rady (sejmiku), w więcej niż jednym okręgu lub na więcej niż jednej liście kandydatów.** Jeżeli terytorialna komisja wyborcza stwierdzi, że zgłoszony do niej (zarejestrowany przez nią) kandydat został zarejestrowany do dwóch lub więcej rad, w dwóch lub więcej okręgach lub na dwóch lub więcej listach wówczas pozostaje on na tej liście, która została zgłoszona jako pierwsza, a z pozostałych zarejestrowanych list jest skreślany,
- **złożył na piśmie oświadczenie o wycofaniu zgody na kandydowanie,** przy czym oświadczenie takie złożone **później niż 14. dnia przed dniem wyborów** powoduje, że jest on skreślany z listy, ale **nie pociąga to za sobą konieczności unieważnienia rejestracji listy,** nawet jeżeli liczba kandydatów spadła poniżej ustawowego minimum (**chyba że na liście nie pozostaje nazwisko żadnego kandydata**)

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

UZUPEŁNIENIE LISTY W PRZYPADKU ŚMIERCI KANDYDATA

Jeżeli w wyborach do rady gminy w **gminie liczącej powyżej 20 000 mieszkańców**, wyborach do rady powiatu lub sejmiku województwa skreślenie nazwiska kandydata nastąpiło wskutek jego śmierci i powoduje, że **w okręgu wyborczym liczba kandydatów jest równa liczbie radnych wybieranych w tym okręgu lub mniejsza od niej**, komisja informuje właściwego pełnomocnika wyborczego o możliwości zgłoszenia nowego kandydata.

Jeżeli w wyborach do rady w **gminie liczącej do 20 000 mieszkańców** skreślenie nazwiska kandydata nastąpiło wskutek jego śmierci, **komisja zawiadamia** osobę zgłaszającą kandydata o możliwości zgłoszenia nowego kandydata.

Uzupełnienie listy kandydatów dopuszczalne jest **najpóźniej** w 10. dniu przed wyborami, tj. w dniu **11 października 2018 r.**

Do zgłoszenia takiego kandydata nie jest wymagane złożenie wykazu podpisów poparcia.

SKREŚLENIE KANDYDATA Z INNYCH PRZYCZYŃ NIE UPRAWNIA DO UZUPEŁNIENIA LISTY

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

UNIEWAŻNIENIE REJESTRACJI

Komisja unieważnia rejestrację listy, jeżeli:

- ✓ pozostanie na niej **mniej kandydatów niż minimalna** wymagana ich liczba,
- ✓ jeżeli komitet wyborczy zgłaszający listę powiadomi komisję o swoim rozwiązaniu,
- ✓ rozwiązanie komitetu wyborczego nastąpi z mocy prawa.

Od uchwały komisji nie przysługuje środek prawny.

OBOWIĄZEK INFORMACYJNY

O unieważnieniu listy oraz skreśleniu kandydata i zgłoszeniu nowego kandydata powiadamia się wyborców w formie obwieszczenia. Jeśli wykonanie obwieszczenia przed dniem wyborów jest niemożliwe, należy zapewnić umieszczenie o tym informacji w lokalach wyborczych. Jeden egzemplarz obwieszczenia lub informacji przesyła się niezwłocznie właściwemu komisarzowi wyborczemu.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

POSTĘPOWANIE KOMISJI W WYPADKACH NIEPRZEPROWADZANIA GŁOSOWANIA

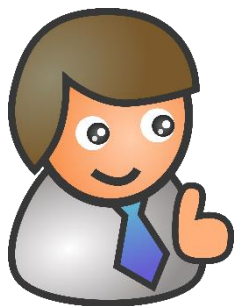
Właściwa terytorialna komisja wyborcza, w razie ustalenia, że **liczba zarejestrowanych w okręgu wyborczym kandydatów na radnych jest równa lub mniejsza od liczby radnych wybieranych w tym okręgu**, stwierdza to w **formie uchwały** oraz **sporządza niezwłocznie obwieszczenie** zawierające informację, że w okręgu tym, z powodu wyżej wskazanego, **głosowanie nie będzie przeprowadzane, a za wybranych uznaje się zarejestrowanych kandydatów**. W przypadku zaś, gdyby liczba kandydatów była **mniejsza od liczby mandatów, pozostałe mandaty pozostają nieobsadzone**. Jeden egzemplarz obwieszczenia przekazuje się właściwemu komisarzowi wyborczemu.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

Przyjmowanie zgłoszeń list kandydatów na wójta, burmistrza, prezydenta miasta

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

ZASADY ZGŁASZANIA KANDYDATÓW

Prawo do zgłoszenia kandydata na wójta mają te komitety wyborcze, które zostały utworzone dla zgłoszenia list kandydatów na radnych, z tym że **uprawnienie to przysługuje tylko takiemu komitetowi, który zarejestrował listy kandydatów na radnych do danej rady gminy w co najmniej połowie okręgów wyborczych w tej gminie. W każdym z tych okręgów liczba zarejestrowanych kandydatów na radnych nie może być mniejsza niż liczba radnych wybieranych w tym okręgu.**

Zgłoszenie kandydata na wójta nie musi być poparte podpisami wyborców.

Komitety wyborcze, które w wyniku przesunięcia terminu zgłaszania kandydatów na radnych, spełnią warunek zarejestrowania list kandydatów na radnych w co najmniej połowie okręgów wyborczych, mogą zgłosić kandydata na wójta, jeżeli zgłoszenie zostanie dokonane do upływu terminu zgłaszania kandydatów na wójta.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

TRYB ZGŁOSZENIA

Zgłoszenia kandydata dokonuje się w następującym trybie:

zgłoszenia kandydata na wójta właściwej gminnej komisji wyborczej dokonuje pełnomocnik komitetu wyborczego bądź osoba przez niego upoważniona;

gminna komisja wyborcza obowiązana jest również przyjąć i rozpatrzyć zgłoszenie nadesłane pocztą lub dostarczone przez inną osobę niż pełnomocnik, jeżeli zostało ono dostarczone w terminie;

przyjmowanie dokumentów zgłoszenia komisja może powierzyć wyznaczonym osobom ze swojego składu bądź utworzonym w tym celu zespołom;

przyjmujący zgłoszenie sprawdzają w obecności zgłaszającego, czy zostało ono złożone przez uprawnioną osobę i czy zawiera pełne dane i dokumenty przewidziane w art. 479 Kodeksu wyborczego;

przyjmujący zgłoszenie odnotowują **datę i godzinę oraz liczbę porządkową wpływu, a następnie wydają potwierdzenie przyjęcia zgłoszenia.**

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

TERMIN ZGŁOSZENIA

Jeżeli komitet wyborczy zgłosił kandydata na wójta w terminie, lecz wówczas nie spełniał warunku zarejestrowania list kandydatów na radnych w co najmniej połowie okręgów wyborczych, a **w wyniku drogi odwoławczej** od uchwał gminnej komisji wyborczej o odmowie zarejestrowania list kandydatów warunek ten jest spełniony, gminna komisja wyborcza rejestruje kandydata, pod warunkiem, że zgłoszenie spełnia pozostałe wymogi Kodeksu wyborczego.

Komitet wyborczy dokonuje zgłoszenia kandydata na wójta po zarejestrowaniu list kandydatów na radnych, najpóźniej w 25. dniu przed dniem wyborów, tj. 26 września 2018 r. do godz. 24.00

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

PRAWO WYBIERALNOŚCI

Kandydatem na wójta (burmistrza, prezydenta miasta) może być **obywatel polski**, który:

- ✓ **najpóźniej w dniu wyborów kończy 25 lat;**
- ✓ **nie jest pozbawiony praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądu;**
- ✓ **nie jest pozbawiony praw wyborczych prawomocnym orzeczeniem Trybunału Stanu;**
- ✓ **nie jest ubezwłasnowolniony prawomocnym orzeczeniem sądu;**
- ✓ **nie był skazany prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe;**
- ✓ **nie wydano wobec niego prawomocnego orzeczenia sądu stwierdzającego utratę prawa wybieralności z powodu złożenia nieprawdziwego oświadczenia lustracyjnego**

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

PRAWO WYBIERALNOŚCI

**KANDYDAT NIE MUSI STAŁE ZAMIESZKIWAĆ NA OBSZARZE GMINY,
W KTÓREJ ZOSTANIE ZGŁOSZONY**

KANDYDAT NA WÓJTA NIE MOŻE JEDNOCZEŚNIE KANDYDOWAĆ:

- **NA WÓJTA W INNEJ GMINIE,**
- **DO RADY POWIATU,**
- **DO SEJMIKU WOJEWÓDZTWA,**
- **DO RADY GMINY – Z WYJĄTKIEM GMINY, W KTÓREJ KANDYDUJE NA WÓJTA.**

**OBYWATELE UNII EUROPEJSKIEJ NIEBĘDĄCY OBYWATELAMI POLSKIMI
NIE MAJĄ PRAWA WYBIERALNOŚCI W WYBORACH WÓJTA**

Zgłoszenia kandydata właściwej gminnej (miejskiej) komisji wyborczej dokonuje pełnomocnik wyborczy komitetu wyborczego bądź osoba pisemnie przez niego upoważniona.

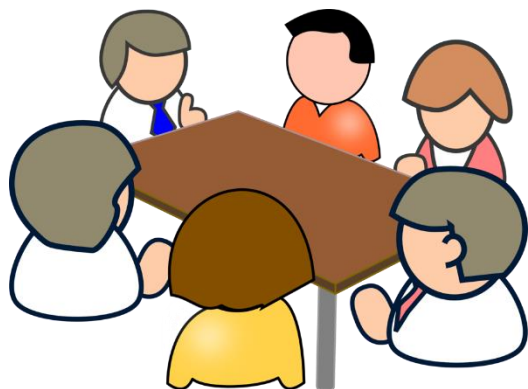
Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

**Niezwłocznie po przyjęciu dokumentów
zgłoszenia, nie później jednak niż w ciągu 3 dni,
terytorialna komisja wyborcza bada je
w regulaminowym składzie
i ustala, czy**

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

I. ZGŁOSZENIE ZAWIERA

nazwę i adres komitetu wyborczego

określenie na jaką funkcję zgłaszany jest kandydat

nazwisko i imię osoby zgłaszającej kandydata ze wskazaniem, czy zgłoszenia dokonuje pełnomocnik wyborczy czy upoważniona przez niego osoba oraz wskazaniem jej dokładnego adresu zamieszkania

dane kandydata: imię - imiona, nazwisko, wiek (liczba lat ukończonych przez kandydata w dniu wyborów), **wykształcenie, miejsce zamieszkania** (tylko miejscowość)

- Wykształcenie kandydata należy określić, podając **poziom wykształcenia** (podstawowe, średnie, wyższe) i **ewentualnie kierunki** (ekonomiczne, techniczne, rolnicze, humanistyczne), a nie przez podawanie tytułów np. inż. budownictwa lądowego, dr ekonomii, technik mechanik. **Przepisy Kodeksu wyborczego nie zawierają żadnych wymogów co do wykształcenia kandydata na wójta.**

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

ELEMENTY ZGŁOSZENIA

nazwę partii, której członkiem jest kandydat (bądź stwierdzenie, że nie jest członkiem partii politycznej)

ewentualny wniosek o oznaczenie kandydata nazwą partii politycznej bądź organizacji popierającej kandydata; oznaczenie takie nie może liczyć więcej niż 45 znaków drukarskich, wliczając spacje. Oznaczenie poparcia wymaga pisemnego potwierdzenia organu statutowego danej partii lub organizacji.

**wskazanie skrótu nazwy komitetu wyborczego, którym kandydat będzie oznaczony na urzędowych obwieszczeniach i kartach do głosowania;
w przypadku niepodania skrótu nazwy komitetu wyborczego terytorialna komisja wyborcza ustala jego brzmienie, korzystając z „WOW”**

fakultatywnie symbol graficzny komitetu wyborczego w formie papierowej oraz elektronicznej

numery okręgów wyborczych, w których komitet wyborczy zarejestrował listy kandydatów na radnych

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

II. DO ZGŁOSZENIA DOŁĄCZONO WYMAGANE DOKUMENTY

upoważnienie do zgłoszenia kandydata — gdy zgłoszenia dokonuje osoba upoważniona przez pełnomocnika wyborczego

pisemne oświadczenie kandydata o wyrażeniu zgody na kandydowanie w wyborach zarządzonych na dzień 21 października 2018 r. wraz z **oświadczeniem o posiadaniu prawa wybieralności** (biernego prawa wyborczego)

oświadczenie kandydata urodzonego przed dniem 1 sierpnia 1972 r. w przedmiocie pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z tymi organami w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. (oświadczenie lustracyjne lub informacja o uprzednim złożeniu oświadczenia lustracyjnego)

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

DOKUMENTY DOŁĄCZANE DO ZGŁOSZENIA

ewentualny wniosek o oznaczenie kandydata nazwą lub skrótem nazwy popierającej partii lub organizacji społecznej, jeżeli wniosek ten nie został zawarty w treści zgłoszenia

pismo organu statutowego partii politycznej/organizacji społecznej potwierdzające poparcie dla kandydata, jeżeli osoba zgłaszająca wnosi o oznaczenie kandydata poparciem partii lub organizacji

fakultatywnie symbol graficzny komitetu wyborczego w formie papierowej oraz nośnik z jego zapisem elektronicznym

Komisja, przyjmując dokumenty zgłoszenia kandydata, sprawdza, czy zgłoszenie zostało dokonane przez uprawniony komitet wyborczy i czy dokumenty zgłoszenia zawierają wymagane dane i są kompletne.

Do dokumentów, o których mowa wyżej stosuje się odpowiednio wymogi wskazane w odniesieniu do zgłoszeń list kandydatów na radnych.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

WADY ZGŁOSZENIA – wyłącznie formalne

Stwierdzając **wady formalne** dokumentu zgłoszenia, dotyczące np. **błędnej pisowni danych zawartych w zgłoszeniu, niekompletnej dokumentacji** itp.

— komisja wyborcza **wzywa** zgłaszającego do ich usunięcia **w terminie 2 dni**.

Jeżeli w tym terminie **wady nie zostaną usunięte**, **odmawia rejestracji** zgłoszenia kandydata; uchwałę o odmowie rejestracji doręcza się **zgłaszającemu** i przesyła **właściwemu komisarzowi wyborczemu**.

- W uchwale należy zawrzeć pouczenie o przysługującym osobie zgłaszającej kandydata prawie wniesienia odwołania do komisarza wyborczego w terminie 2 dni od daty jej doręczenia

Komisja terytorialna odmawia rejestracji zgłoszenia jeżeli:

komitet nie dokonał rejestracji list kandydatów na radnych w co najmniej połowie okręgów wyborczych w danej gminie

kandydat odmówi złożenia oświadczenia o posiadaniu prawa wybieralności lub udokumentowano brak tego prawa

kandydat odmówi złożenia oświadczenia lustracyjnego lub informacji o uprzednim złożeniu takiego oświadczenia.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

REJESTRACJA KANDYDATA

Jeżeli zgłoszenie spełnia wymagane ustawowo warunki, komisja dokonuje niezwłocznie, **nie później jednak niż w ciągu 3 dni** od przyjęcia zgłoszenia, rejestracji kandydata, sporządzając, **w trzech egzemplarzach**, protokół rejestracji.

Protokół doręcza się osobie zgłaszającej kandydata oraz przesyła właściwemu komisarzowi wyborczemu.

Po sporządzeniu protokołu terytorialna komisja wyborcza niezwłocznie przekazuje oświadczenie lustracyjne kandydata lub informację o uprzednim złożeniu oświadczenia lustracyjnego, do Oddziałowego Biura Lustracyjnego Instytutu Pamięci Narodowej — Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania kandydata.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

DODATKOWE ZGŁOSZENIA

Jeżeli w terminie przewidzianym na zgłaszanie kandydatów tj. do dnia 26 września 2018 r. do godz. 24.00, nie został zgłoszony **żaden** kandydat lub **zgłoszono tylko jednego kandydata**, komisja wzywa niezwłocznie, przez rozplakatowanie obwieszczeń, do dokonania **dodatkowych zgłoszeń w terminie 5 dni od dnia rozplakatowania obwieszczeń**.

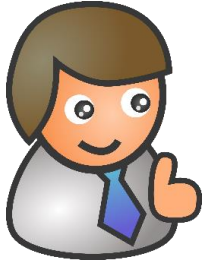
Powyższe stosuje się również, jeżeli w terminie przewidzianym dla zgłoszenia kandydatów na wójta zostało zgłoszonych dwóch (lub więcej) kandydatów, jednakże po sprawdzeniu zgłoszeń komisja wyborcza podjęła uchwałę (uchwały) w sprawie odmowy rejestracji kandydata, a liczba zarejestrowanych jest nie większa niż jeden. Nie ma przy tym znaczenia fakt, czy została wszczęta procedura odwoławcza przez komitet wyborczy, któremu odmówiono rejestracji.

Jeśli mimo tego postępowania w terminie nie zostanie zarejestrowany żaden kandydat — bezpośrednich wyborów wójta w tej gminie nie przeprowadza się. Terytorialna komisja wyborcza niezwłocznie powiadamia wyborców o przyczynach nieprzeprowadzania wyborów, przez rozplakatowanie obwieszczenia.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

GŁOSOWANIE NA JEDNEGO KANDYDATA

- ❖ **W razie zarejestrowania tylko jednego kandydata na wójta wybory są przeprowadzane.**
- ❖ Fakt zarejestrowania tylko jednego kandydata komisja stwierdza w podjętej uchwale, którą podaje się do wiadomości publicznej w sposób zapewniający możliwie powszechne poinformowanie wyborców.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

LISTA KANDYDATÓW

Gminna komisja wyborcza sporządza listę kandydatów na wójta.

Listę sporządza się w kolejności alfabetycznej nazwisk kandydatów, z podaniem ich:

---

nazwisk i imion,

---

wieku,

---

wykształcenia,

---

miejsca zamieszkania (miejscowość, nie adres),

---

skrótów nazw komitetów wyborczych zgłaszających kandydatów,

---

nazwy partii, do której należy dany kandydat lub informacji, że nie należy do partii politycznej,

---

nazwy lub skrótu nazwy partii lub organizacji popierającej danego kandydata,

---

treści części A oświadczeń lustracyjnych kandydatów stwierdzających fakt ich pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

SPORZĄDZENIE OBWIESZCZENIA O ZAREJESTROWANYCH KANDYDATACH

Ustalenia listy komisja dokonuje w formie uchwały. Informację o zarejestrowanych kandydatach wraz z danymi o kandydatach komisja podaje następnie do wiadomości wyborców, przez rozplakatowanie **obwieszczeń w terminie do dnia 8 października 2018 r.**

(termin wydłużony w związku z art. 9 § 2)

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

ZMIANY NA LIŚCIE ZAREJESTROWANYCH KANDYDATÓW

Komisja skreśla kandydata z listy kandydatów, jeżeli stwierdzi, że kandydat:

- ✓ **zmarł;**
- ✓ **utracił prawo wybieralności;**
- ✓ **złożył nieprawdziwe oświadczenie o posiadaniu prawa wybieralności;**
- ✓ **jest zgłoszony jako:**
  - **kandydat na wójta w więcej niż jednej gminie,**
  - **kandydat na radnego w innej gminie,**
  - **kandydat na radnego rady powiatu lub sejmiku województwa;**
- ✓ **złożył na piśmie oświadczenie o wycofaniu zgody na kandydowanie.**

Informację o skreśleniu komisja podaje do publicznej wiadomości

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU ŚMIERCI KANDYDATA

Jeśli skreślenie kandydata nastąpiło z powodu jego śmierci, komisja informuje osobę, która zgłosiła tego kandydata, że może zgłosić nowego kandydata.

Zgłoszenie nowego kandydata dopuszczalne jest najpóźniej w 15. dniu przed wyborami, tj. w dniu
8 października 2018 r. (termin wydłużony w związku z art. 9 § 2)

W WYPADKU SKREŚLENIA KANDYDATA Z INNYCH PRZYCZYN NIŻ ŚMIERĆ KANDYDATA, PRAWO DO ZGŁOSZENIA NOWEGO KANDYDATA NIE PRZYSŁUGUJE.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

UNIEWAŻNIENIE REJESTRACJI

Komisja dokonuje skreślenia kandydata zgłoszonego przez komitet wyborczy, który uległ rozwiązaniu. Informację o skreśleniu z listy i przyczynach skreślenia komisja podaje w formie obwieszczenia do wiadomości publicznej.

ZMIANY PO WYDRUKOWANIU KART DO GŁOSOWANIA

Jeżeli skreślenie nastąpiło bezpośrednio przed wyborami i nie jest możliwe sporządzenie obwieszczeń — informację o tym wywiesza się w lokalach wyborczych wraz z informacją o sposobie głosowania, jeżeli na karcie do głosowania będzie umieszczone nazwisko skreślonego kandydata.

NA KARTACH DO GŁOSOWANIA NIE DOKONUJE SIĘ ŻADNYCH SKREŚLEŃ, UZUPEŁNIEŃ ANI INNYCH ZMIAN DOTYCZĄCYCH KANDYDATÓW.

Skreślenie kandydatów na radnych po przyjęciu zgłoszenia kandydata na wójta powodujące, że zgłoszenie **nie spełnia warunku zarejestrowania list kandydatów na radnych w co najmniej połowie okręgów wyborczych** nie stanowi podstawy do skreślenia kandydata na wójta.

Opracowanie:

© Krajowe Biuro Wyborcze

**Dziękujemy Państwu
za uwagę**

Krajowe
Biuro
Wyborcze